

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין ו.

עין משפט נר מצוה

מב א מ"י פ"ו מהל
סנהדרין הלכה ג
סמג ע"ש לו טו"ש ע"מ
קומן כ סת"ף ג'
מב ב מ"י שם הלכה א
טו"ש ע"ש פ"ט א'
מד א מ"י שם הלכה ב
טו"ש ע"ש שם סת"ף ב'
מה ד ד מ"י פ"ב מהל
סנהדרין הלכה א סמג
ע"ש קו טו"ש ע"מ סימן
יב סת"ף א':

רבינו חננאל

ור' אבהו פליגי עליה ואמר
לדברי הלל שנים שדנו אין
דיניהם דין ומותבי ר' אבא
עליה מהא דהנו בכבורות
פ"ד (סמ ע"ב) דן את הרין
זיכה את החייב כו' ומשני
מתניתין דקבלוה עלייהו.
ואקשינן אי הכי ישלם
מיהו ואלא ר' רבה
ביר בר חנה אי קבלוה
עלייהו לא ישלם. ומשני
בגון דאמרו ליה על מנת
כן קבלינן עלן דדינת לן
דין תורה: ירושלמי מה
שעשה עשיר מה שטעה
בשיקול הדעת וישלם
מביתו שהגיס עצמו לרין
יחידי דין תורה והנען אל
תהי דין יחידי שאין דין
יחידי אלא א'. א"ר אמי
מומחה [שכפון] ודן דיני
דין ר' אבהו יתיב דיין
לגרמיה א"ל תלמידו לא
כן אלפן ר' אל תהי דין
יחידי שאין דין יחידי אלא
אחד. אמר לון כיון דחמין
(ר') יתיב אדאן לרגמי
ואינון אתיין כמאן
שקבלונו עליהו דמי. והנען
במה דברים אמורים בזמן
שלא קבלם אבל קבלם
עלייהו דן אפילו יחידי
ואסיקנא טעה בדבר משנה
חוזר הדין בשיקול הדעת
בגון דאשכח פלוגא
דתרי תנאי או דתרי
אמוראי וסוגיא דשמעתא
כדו מנייהו פי' מקשו
ומפקוין אליבא דחד
מנייהו ואלו הוא הפסק
דינא כאיך דלא סוגיא
דשמעתא כותיה היינו
טועה בשיקול הדעת ומה
שעשה עשיר וישלם
מביתו: ירושלמי

וכי תימא פליגי רבנן עליה כו'. למאי דפי' בקונטרס לעיל (דף ג.א.)
דמאן דלריש גדק משפט לאכשורי חד לית ליה עירוב פרושיות
תימא מאי קאמר וכ"ת הא ודאי פליגי עליה מאן דלית ליה עירוב
פרושיות ומאי קאמר נמי ר' אבהו שנים שדנו לדיה אין דיניהן דין
אין זה ד"ה דהא איכא דלית ליה
עירוב פרושיות לסבירא ליה דיניהם
דין על כן נראה דכפרי' לעיל (שם)
דהיא דרשה גדקק משפט אפילו
למאן דלית ליה עירוב פרושיות והשאל
שמואל ורבי אבהו פליגי אליבא
דמאן דלית ליה עירוב פרושיות וד"ה
דקאמר רבי אבהו ה"ק לק"ה דלית
לנו עירוב פרושיות שנים שדנו אין
דיניהם דין אי נמי כפירש לעיל
(דף ג.ב.) ד"לפ"י למאן דלית ליה עירוב
פרושיות קסבר ר' אבהו שנים שדנו
אין דיניהם דין ממשפט אחד וברייתא
לעיל דאם היה מומחה לרבים דן
אפילו יחידי סבירא נמי שפיר דאין
דיניהן דין כפירש לעיל (דף ג.א.):

ביצוע בנ' אע"ג דמקשי פשרה
לדין לאו לכל דבר משקטין
דדין אזלינן כתר רוצה א"ס שנים
אומרים וזאי וחד אומר חייב או
איפכא וזכר רוצה א"ס שנים
עד שסיכמו שלשתן לדעת אחד
כדאמר זב' בתרא דמסכת ע"ז (עב).
כדשיימי צי תלתא אפי' תרי מגו תלתא
כדאמרי צי תלתא עד דאמרי צי תלתא:
דבולף עלמא מקשינן פשרה לדין.
פי' דכ"ע ר' מאיר ומכמים

אבל רש"י ג' לעיל ודאי לא מקשי:
מקשינן פשרה לדין. פירש
בקונטרס מדכמי
(שמואל ב ז) ויהי לוד עושה משפט
וזקה וגו' ומימה דהא תניא לקמן
קסם שהדין צג' כך הפסרה צג'
משמע דמקשי פשרה (א) ומוכח לקמן
דהואו תנא אית ליה דרשות לזכות
ורבי יהושע צן קרחה סבר מלוה
אלמלא לא לריש ת"ק משפט וזקה
לענין זכות דאי מקרי זקה אס כן
הוא מלוה ומיהואו קרא נמי דכמי
(וכריה ח) אמת ומשפט שלום ליכא
כו'. מימה דכ"ע ב'. מימה דלא קאמר לשמואל

גבירא אגברא. רבי אבהו אדשמואל שמואל סבר פליגי רבנן עליה
דרבנן שמעון צן גמליאל: דן אס דיין. זמוןמה ליכא למימר
מדקמיני סיפא אס היה מומחה לז"צ: דן אס דיין. יחידי משמע:
ומשלם מציוו. צפיקין דלקמן (דף ג.ב.)
מדקמיני מה שעשה עשיר אלמלא דיניה
דינא דאי לא דינא ליהדר: דין טורה.
וכיון דטעה לאו דין טורה דן: **דדבר**
משנה. שמשנה מפורשת טעה זה:
חוזר. מחזיר את הדין ואינו משלם
מצינו לכיון דדבר מפורש הוא אין
דינו דין: **וסוגיא דענמא**. הילוך
דינא כד מנייהו ואזל איהו ועבד
כאדך הלכך דיניה לא הדר וכיון דלא
אימת הלכתא לא כמר ולא כמר
הא זעל דין דנקט לא זעל שלומי
דלמר ליה פסקת לי דלניאי ומינה
איהו זעל שלומי כיון דסוגיין דענמא
כאדך: **לימא כסנאי**. הא דלמרינן
דשמואל ור' אבהו פליגי: **זיוע**.
פשרה: **סברו**. רבנן אמוראי בני
הייסדה זעו למימר מהכא דזדשמואל
ורבי אבהו פליגי: **דכוני ענמא**. רבנן
ורבי מאיר: **מקשינן פשרה לדין**.
דכמי (שמואל ב ז) משפט וזקה
ואמרינן לקמן [ע"ב] דהו זכ"ע אלמלא
דליתקש למשפט: **תנא**. סנאי.
פליגי כפשרה ר"מ סבר בשלשה רבן
שמעון צן גמליאל סבר לעיל (דף ג.א.):
זשנים ורבנן פליגי אדרבי מאיר
סברי צידיד: **מאן דלמר תרי אפילו**
חד. ממשך דכיון דלא מקשינן ליה
לדין מה לי תרי מה לי חד: **פיסגי**
צפרי וליקני מיניה. דכיון דקנו מיניה
למה לי ציית דין לא תהא אלא מתנה
זענמא ומדעתו והיא מתקיימת אלא
לכי זענין תלתא לייפות כח
צית דין דאף על גב דלא קנו מיניה
לא ניהדרו: והלכא **פשרה אריכה**
קנין ואפילו נעשית זשלשה:

וגמר
דעתך צריכה קנין לכו"ד צריכה תלתא ל"ל תסוגי בתרי וליקני מיניה והלכתא
פשרה צריכה קנין תנו רבנן
למידש זיוע דליתקש שלום למשפט דאס כן הוא מלוה לזכות דשלוש נמי מלוה הוא:
ולאי תנאי הוא לרבי אבהו מי לימא תנאי היא דכי האי גונא אורחא דהש"ס בכל דוכותא:
תיסוגי בתרי וליקני מיניה. אע"ג דמפרש זירושלמי טעמא דר' מאיר משום דפשרה נמי צריכה הכרע דעת מ"מ מתוך דברי ר"מ
משמע דתרי נמי שעשו פשרה כמו שהיו רגילין שלשה לעשות לא עשו ולא כלום וזעלי דינין יכולין לחזור בהן:
והלכתא פשרה צריכה קנין. והא דלא סגי צפרי משום דהוי כמו קנין צטעות ללא צקילי כפשרה שפיר: **צריכה** קנין. אס
נפרש דקנין של פשרה עושין קודם הפשרה וקוין זה מזה לעשות כמו שיאמרו הדיינין הן שלום הן למחול אין
לדקדק מכאן דזענמא מחילה צריכה קנין דמה שצריך הכא קנין על המחילה משום דאי לאו הוי קנין הוי כמו מחילה צטעות שלא
היה יודע שיאמרו למחול כל כך ואף על גב דהשתא דליתא קנין הוי כמו קנין צטעות מיהו אלימא מילתא טפי בקנין מצלח קנין
ואפילו אס נפרש שהקנין הוא לאחר הפשרה אכתי אין ראייה מכאן דמני למימר דהקנין על אותו שיש לו לאחר לפרוע אבל
להאי דמחיל אין צריך קנין ומינה זהלכות גדולות פירש זהלכות דינין דלצריך קנין על המחילה אף על פי שעושין הקנין אחר הפשרה
ומכל מקום אין ללמוד מכאן על שאר מחילה שתהא צריכה קנין דמחילה שעל ידי פשרה אף על פי שיועד מה מוחל דומה למחילה
צטעות לפי שמוחל על פי עתם של דיינין שהשיאו אותו למחול לפיכך צריך ללמד הדבר ע"י קנין ונראה להציט ראייה דמחילה
אינה צריכה קנין מהא דלמר בצרף המקבל (ז"מ דף ק"ב. ושם) גבי שכיר המחכו אלל תמווני ואלל שולחני אינו עובר עליו ופליגי
התם רב ששת אמר אינו חוזר עליו (רצ"ב) אמר חוזר דמשמע דלא קנין איירי דאי בקנין מאי טעמא דמאן דלמר חוזר אבל
זלא רב פליגי זכדי דמר סבר כשהמחכו לא לגמרי פטור דזעל צית ליה יחזור עליו ומר סבר לגמרי פטור אלמלא מחילה לא צריכה
קנין ועוד ראייה דכרי צפ"ק דקדושין (דף טו. שם) עבד זעל צית קונה ענמו זשטור למה לי שטרא דהקנין על אותו שיש לו זבול קנין
איירי דאי בקנין מאי טעמא עבד זעל צית קנוי אכתי תקשה לן שטרא למ"ל יפקיחו לשמואל דלמר המפקיר עבדו יאל לחירות ואין צריך
גט שחרור אלא על כרחך לא פריך אלא מלשון הכתוב זשטר כלומר למה לי שטר אותו לרון ענמו שכותב זשטר הרי את לעזמך יאמר
לו זעל פה עוד ראייה מהא דמגן צסוף הנושא (תמוות דף קד.) שאס שהתה כ"ה שנים ולא תצעה כתובתה מסתמא מחלה זבול קנין
איירי דמוכח מעובדא דחמתיה דרבי חייל ומטענו חטין והודה לו זשעורים דפטור אף משעורים דמודה הוי זכו אין ראייה דהתם
על כרחך לאו משום דלמרינן מדלח תבע להו סתמא אכליניהו הוי פטור אלא היינו טעמא מדלח תבע זשעורים מודה הוא דלא מיחייב
ליה זשעורים מדפריך עלה צסוף המניח (ז"מ דף ק"ד. ושם) מהא דמגן הוי הנחוקין שנים כו' הנחוק אומר גדול הויק את הגדול ומזיק אומר לא כי
אלא קטן הויק את הגדול וגדול הויק את הקטן ומסיק דלפילו כדלמר מויק לית ליה והתם אי אפשר להיות העטם כלל משום מחילה שהרי
הוא עומד וזווח ומזכור שנטל חלק כפשוט דלמר ויתר (ז"מ דף ק"ב.) אין ללדקדק נמי כלל מכאן חוזר זבינו יתחק זרי' מרדכי שהיה רגיל

(א) לעיל ב: לקמן פ"ו;
(ב) ע"י מוספות בסדרות
כת: ד"ה דן את הרין;
(ג) צ"ק ק. ורף ק"י: לקמן
גב. בסדרות כת: (ד) [לקמן
גב. ע"ש תמוות פד: ק.];
(ה) ז"ל רב אפי וכו'
(ו) [לקמן ג.];
(ז) ז"ל זיוע. (ח) ומוספתא
פ"א; (ט) ד"ה מדלוריתא;
(י) ד"ה ד"ה. (יא) ד"ה ודאי,
ז"ל רבה.

הגהות הב"ח

(א) תוס' לדין מקשינן וכו'
פשרה לדין ומחול:

מוסף רש"י

שנים שדנו לדברי הכל
אין דיניהם דין. לפליגי
כפשרה דלמרינן ר' אבהו
דדין כולו מודו דבעינן ג'
(דש"ל ב.). טעה בדבר
משנה חוזר. שטעמו
מני דבר המטה אין דיני
דין לטעמי חוזר (קמ"ז ג).
דין לטעמי זכר המטה
שלא עשה כמשנה חוזר. ולא
למרינן מה שעשה עשיר
ושלם מצינו אלא צטועה
בשיקול הדעת (כתובות פ.ק.).